

Pestprotocol

Inleiding

Alle kinderen hebben het recht om zich veilig te voelen tijdens de periode op ons IKC Hei & Bos.

Op die manier kunnen zij zich optimaal ontwikkelen. Dit vinden wij belangrijk met elkaar en daarom hebben we een pestprotocol opgesteld.

Ieder van ons kan eraan bijdragen dat alle leerlingen, leerkrachten en ouders zich veilig voelen. Daar heeft tenslotte iedereen recht op. Dit is tevens het doel van KiVa!

Dit protocol is tot stand gekomen vanuit de uitgangspunten van KiVa.

Kim Meerema-Schreurs

Directeur IKC Hei & Bos

1. IKC Hei & Bos: KiVa school

Wat is KiVa?

KiVa is een anti-pestprogramma. KiVa betekent leuk.

KiVa scholen zijn scholen die leuk zijn en waar iedereen het naar zijn zin heeft. Het doel van KiVa is om alle kinderen ervan *bewust* te maken hoe belangrijk *hun rol* is in de groep.

Iedereen is verantwoordelijk voor een fijne sfeer en bij het *voorkomen* van en het stoppen van pesten.

Het KiVa programma werkt aan die houding bij leerlingen, bijvoorbeeld empathie ontwikkelen voor gepeste medeleerlingen.

De methode geeft handvatten voor veilige manieren om “slachtoffers” te helpen en te ondersteunen.

Ophouden van pesten hoort gebaseerd te zijn op bewustwording en het veranderen van de normen in de hele groep.

Het doel is om een kind te helpen; daarbij is het van belang om het sociale dilemma bij pesten op te lossen. Immers, moet iedereen doen wat hij/zij zelf juist vindt of wat anderen vinden of van hem/haar verwachten?

Onderdelen van KiVa

- Voorlichting aan ouders d.m.v. informatie- en thema-avonden ‘Omgaan met pesten’
- Herkenbaarheid binnen school d.m.v. posters, spreuken/uitspraken
- Thema aanpak door de hele school d.m.v. thema’s school breed
  - 1) Iedereen verdient respect
  - 2) In de groep
  - 3) Wat is communicatie?
  - 4) Herken pesten!
  - 5) Verborgene vormen van pesten
  - 6) Gevolgen van pesten
  - 7) Pesten en de groep
  - 8) De groep verzet zich tegen pesten
  - 9) Wat kan ik doen als ik word gepest?
  - 10) KiVa - We doen het samen!
- Duidelijkheid in handelen bij pestgedrag
- KiVa team (omdat we een startende school zijn, met een klein team, hebben alle leerkrachten de KiVa training gevolgd. Als we groeien dan wordt er een KiVa coördinatieteam gevormd)

KiVa in de praktijk

Er is minimaal 1x per week een KiVa-les in iedere groep.

Vaak zijn er ook KiVa gesprekken in de groep.(situationeel)

Deze lessen en gesprekken zijn gericht op bewustwording, kennis, vaardigheden en preventie.

Daarnaast kunnen incidenten ook aanleiding geven tot een extra les en/of (groeps)gesprek. Wanneer door een groepsaanpak het pesten niet stopt, kan dit worden gemeld bij het KiVa-(coördinatie)team en ondersteuning worden gevraagd en/of consultaties plaatsvinden met als doel verheldering te krijgen in groepsgedrag cq individueel gedrag. Ook kan er een steungroep worden opgezet.

2. Informatie over pesten

Wat is pesten?

Iedereen doet wel eens iets wat een ander niet bevalt.

Geeft de ander aan dat dit moet stoppen maar dat gebeurt niet, dan spreken we van pesten.

Met andere woorden: Het langdurig uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld, door één persoon of groep tegen (meestal) één kind, dat niet in staat is zichzelf te verdedigen.

Pesten vindt plaats in alle groepen; echter de piek van het pesten ligt wetenschappelijk vastgesteld tussen de 10 jaar en 14 jaar.

Verschil tussen pesten plagen

Plagen vindt plaats op gelijkwaardig niveau. De ene keer doet de een iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Door elkaar te plagen leren de kinderen met conflicten om te gaan. Het is plagen als de kinderen aan elkaar gewaagd zijn. Het is een 'spelletje'; niet altijd leuk maar nooit bedreigend.

Pesten daarentegen is ongelijkwaardig.

Een pestslachtoffer zal de pester(s) niet terug (kunnen) pesten. Bij pesten zijn bepaalde kinderen continu het slachtoffer. Hoe ze zich ook gedragen, wat ze ook doen, de pester vindt altijd wel aanleiding om zo'n kind te pesten.

Het gebeurt niet zomaar één keer, maar iedere dag weer, soms een jaar of langer achter elkaar.

Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen op een bedreigende manier. De pestkop gebruikt zijn macht: het slachtoffer wordt geslagen, uitgescholden, vernederd, gekleineerd.

Vaak is er een groepje kinderen dat meedoet met de pestkop:
Dit zijn de meelopers.

Waarom is een pestprotocol belangrijk?

Wij vinden het belangrijk om een veilig pedagogisch klimaat te bieden aan onze leerlingen. Wij willen een zo positief mogelijke leeromgeving bieden. Een leefomgeving waar respect, gelijkheid, openheid en verantwoordelijkheid centraal staan.

Pesten is helaas nog altijd een actueel probleem. Wij erkennen en signaleren dit en nemen dit serieus. Wij denken dat dit protocol duidelijkheid biedt. Duidelijkheid naar ouders, leerkrachten of andere betrokkenen. Aan de hand van dit pestprotocol kunnen we met z'n allen pestgedrag herkennen en met z'n allen actie ondernemen.

Hoe kunnen we daar mee omgaan?

Het is van belang dat er regels en afspraken worden gemaakt en dat deze zichtbaar zijn. Alleen op die manier kan men elkaar op deze afspraken en regels aanspreken. Om deze regelmatig aan de orde te laten komen is de kans op preventie groot. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te geven/tonen kunnen we iedereen in de gelegenheid stellen om met veel plezier naar school te gaan.

Erkennen en herkennen

Het is belangrijk dat het pestgedrag (h)erkend wordt door het kind, de leerkracht en de ouder.

Verschillende vormen van pestgedrag die voorkomen:

- Verbale pesterijen (uitschelden)
- Relationele pesterijen (buiten sluiten)
- Mentale pesterijen (bedreigingen)
- Fysieke pesterijen (schoppen en slaan)
- Materiële pesterijen (stelen, verstoppen)
- Digitale pesterijen (internet, sociale media)

3. Verschillende rollen van kinderen

4. Signaleren

Het signaleren van pesten is zeker geen gemakkelijke opgave.

Daar zijn meerdere redenen voor:

- Pesten is een complex groepsproces, leerlingen nemen zoals hierboven beschreven vaak allerlei rollen aan.
- Er zijn vaak strategische pesters; pesters die pesten om hun status te verhogen. Zij pesten vaak op momenten dat degenen, die het niet mogen zien (leerkrachten, volwassenen) het ook niet zien.
- Er zijn vele vormen van pesten. Sommige zijn gemakkelijker te signaleren dan andere.

Er zijn veel signalen die kunnen wijzen op mogelijk pestgedrag.

Als ouder of leerkracht is het belangrijk om in gesprek te gaan met het kind. Als u als ouder denkt dat uw kind gepest wordt, is het raadzaam contact op te nemen met de leerkracht. Het is goed voor de kinderen om te weten dat ze gesteund en serieus genomen worden.

Enkele signalen van een kind dat mogelijk gepest wordt

- Hij/zij wilt om onduidelijke redenen thuisblijven
- Hij/zij klaagt over lichamelijke klachten voor schooltijd, zoals hoofdpijn, buikpijn
- Hij/zij komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak
- Hij/zij is prikkelbaar en heeft last van wisselende stemmingen
- Hij/zij is verdrietig, angstig en somber
- Hij/zij slaapt slecht en/of heeft nachtmerries
- Hij/zij is vaak alleen; er wordt niet afgesproken met klasgenoten of leeftijdgenoten
- Hij/zij weigert te vertellen hoe het op school gaat
- Hij/zij is ineens niet meer zindelijk of plast (weer) in bed

Enkele signalen van een kind dat mogelijk *andere* kinderen pest

- Hij/zij vertelt hoe populair hij/zij is
- Hij/zij is opstandig en wilt steeds zijn/haar zin hebben
- Hij/zij verzwijgt wat hij/zij buitenshuis doet
- Hij/zij roddelt over anderen
- Hij/zij is agressief tegen kinderen en volwassenen in woorden en daden
- Hij/zij vertoont stoer gedrag en taalgebruik

Tot nu toe biedt het pestprotocol u een helpende hand om pesten te erkennen en te herkennen. Het protocol zal nu verder ingaan op de preventieve en curatieve aanpak ten aanzien van pesten.

Met andere woorden:

Wat doet de school om het pestgedrag te voorkomen ?

(= preventief)

Wat doet de school indien er gepest wordt ?

(= curatief)

5. Preventieve aanpak

Zowel de school als iedere leerkracht afzonderlijk probeert pesten te voorkomen.

Deze preventieve aanpak op schoolniveau bestaat o.a. uit:

- Streven naar een goed pedagogisch klimaat. Het bieden van veiligheid en geborgenheid voor alle leerlingen. Gedurende het schooljaar bieden we groepsvormende activiteiten aan. Door het stimuleren van een positieve groep vanuit onderstaande waarden (het realiseren van een 'wij'gevoel) handelen we preventief ten aanzien van pestgedrag.
  - a) iedereen voelt zich veilig in de groep
  - b) we respecteren elkaar
  - c) we communiceren positief met elkaar
  - d) we werken samen en helpen elkaar
- Regelmatig terugkerend behandelen van het onderwerp of project.
- Gedurende het hele schooljaar geven we inhoud aan 'goed gedrag' door o.a. het opstellen van gedragsregels samen met de leerlingen en het toezien op de naleving ervan. Tevens hanteren we een positieve controle (benadrukken van positieve gedragingen) om zo gewenst gedrag te stimuleren. Er wordt aandacht besteed aan de sociaal-emotionele vorming door de (wekelijkse) lessen van de methode KiVa in groep 1 t/m 8.

- Tevens wordt geïnvesteerd in de relatie leerkracht-leerling en leerling-leerling. Op deze manier proberen we leerlingen mede verantwoordelijk te maken voor het realiseren van een fijne sfeer in de klas en op school.
- Tijdig signaleren van pestgedrag door de leerkracht. Men probeert zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer.
- Duidelijk stelling nemen. Indien de leerkracht onomstotelijk pesten heeft gesignaleerd, geeft hij/zij duidelijk aan dat hij/zij dergelijk gedrag niet accepteert. Men probeert het empathisch vermogen van de pester en de zwijgende middengroep te vergroten.

Toch zal er ondanks onze inspanning altijd sprake zijn van pesten.

Wanneer de vorige inspanningen niet voldoende zijn, wordt de curatieve aanpak ingezet. Afhankelijk van de ernst van het probleem kan beroep worden gedaan op andere deskundigen (bv. de schoolarts, de gedragspecialist, de interne begeleider, een ander teamlid). Het probleem zal dan worden besproken in een gezamenlijk overleg.

6. Curatieve aanpak

Verschil maken tussen pesten plagen.

Als blijkt dat de signalen niet als pesten geduld kunnen worden, helpt de leerkracht de leerlingen tot een oplossing te komen. Daarbij kijken ze samen hoe ze vervelend gedrag in de toekomst kunnen voorkomen. Daarbij is het ook mogelijk om met de groep het voorval te bespreken en te kijken hoe de groep kan helpen om ervoor te zorgen dat vervelende situaties niet weer gebeuren. (het inzetten van een steungroep)

Wanneer er sprake is van pesten.

Pesten op scholen is een ingewikkeld probleem. Dat betekent dat scholen het serieus moeten aanpakken. Als eerste zal de leerkracht een directe aanpak inzetten. Wanneer blijkt dat deze interventies onvoldoende opleveren zal de leerkracht samen met de gedragspecialist of de KiVa-coördinator(en) de situatie in kaart brengen.

Bij de aanpak van pesten op school gaan wij uit van de zogenaamde 5 sporen aanpak.

- 1) Het gepeste kind
- 2) De pester
- 3) De middengroep
- 4) De leerkracht
- 5) De ouders

- 1) Begeleiding van het gepeste kind
De leerkracht zal in gesprek gaan met het kind om een duidelijk beeld te krijgen van wat er is gebeurd, hoe lang het pesten zich al voordoet en welke kinderen hierbij betrokken zijn. Daarnaast zullen vervolgesprekken plaatsvinden. De leerkracht moet oog hebben voor eventueel sociaal-emotioneel achterliggende problematiek. Eventueel kan deskundige hulp ingeschakeld worden.
(bv. KiVa-team, gedragsspecialist, weerbaarheidstraining)
- 2) Begeleiding van de pester
De leerkracht voert een gesprek met het kind. Dit gesprek heeft een tweeledig doel. Ten eerste probeert de leerkracht tijdens dit gesprek de 'gevoeligheid' van de pester voor wat hij/zij het gepeste kind heeft aangedaan te vergroten. Ten tweede probeert de leerkracht de oorzaak van het pestgedrag bloot te leggen. Het pestgedrag kan namelijk een vorm van aandacht vragen zijn. Door het achterhalen van de oorzaak en het bieden van de juiste ondersteuning kan het sociale gedrag van de leerling veranderen. Zo nodig wordt hierbij ook deskundige hulp ingeschakeld.
- 3) Begeleiding van de middengroep.
Deze groep is van groot belang voor de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gezet om zich sterk te maken tegen pesten, dan maken de pesters weinig kans meer.
- 4) Begeleiding van de leerkracht
Omdat pesten vaak stiekem gebeurt, is signaleren soms lastig. De leerkracht probeert het verschijnsel te signaleren en er iets aan te doen. Signalen van leerlingen of ouders worden altijd serieus genomen. Indien gewenst bespreekt de leerkracht de situatie met collega's, gedragsspecialist of andere deskundigen.
- 5) Begeleiding van de ouders
Ouders en school hebben een gedeelde verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling en het welzijn van de leerling. Probeer als ouder signalen te herkennen en bespreekbaar te maken met de leerkracht en het kind.
School en ouders blijven altijd in gesprek. Wij veroordelen het kind niet, maar het gedrag.

Als uw kind wordt gepest

Laat aan uw kind weten:

- Het pesten is niet jouw schuld;
- Zit er niet over in, je mag verdrietig zijn, we gaan er samen iets aan doen;
- We steunen en helpen je; we maken samen een eind aan het pesten.

Als uw kind meedoet aan pesten

- Blijf rustig en vastberaden als u er met uw kind over spreekt
- **Veroordeel het pesten, niet uw kind**
- Maak duidelijk dat u het pesten niet accepteert
- Vertel dat u wilt helpen bij het stoppen met pesten

KiVa

KiVa-regels

1. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect.
2. We maken er samen een fijne groep van.
3. We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal).
4. We willen dat pesten stopt.
5. We willen dat ook verborgen pesten stopt.
6. (We houden er rekening mee dat pesten heel lang pijn doet).
7. We zeggen tegen pesters: stop ermee.
8. We helpen gepeste kinderen.
9. We lossen pesten als groep op.
10. We blijven ons houden aan dit KiVa-contract.